

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hoá

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO MỸ

TRIỂN VỌNG KINH TẾ, THÁNG 11/1998

THAM NHŨNG: MỘT CẢN TRỞ ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN

NHÌN LẠI NHỮNG ĐIỂM CƠ BẢN CỦA CHIẾN LƯỢC CHỐNG THAM NHŨNG

James D. Wolfeshon, Chủ tịch Ngân hàng Thế giới

Kể từ khi Chủ tịch Ngân hàng Thế giới, James D. Wolfeshon đưa ra chính sách chống tham nhũng tháng 10 năm 1996 đến nay, Ngân hàng Thế giới là một trong những tổ chức chỉ trích mạnh mẽ nhất vấn đề tham nhũng. Trong cuộc họp năm 1998 giữa Ngân hàng Thế giới và Quỹ Tiền tệ Quốc tế tại Washington, D.C ông Wolfeshon đã nhắc lại cam kết của ngân hàng đấu tranh chống tham nhũng với một sức mạnh mới. Ông chỉ rõ thực tế tham nhũng là một trong những nguyên nhân chủ yếu của cuộc khủng hoảng tài chính từng gây ảnh hưởng đến hầu hết các nước châu Á và các nền kinh tế mới nổi. Trong bài này, ông nói rõ đến chiến lược của Ngân hàng Thế giới trong việc đối phó với tham nhũng và cảnh báo chính phủ tại các nước đang phát triển rằng bằng việc dung thứ cho tham nhũng họ sẽ huỷ hoại sự giúp đỡ và đầu tư nước ngoài.

Trong cả năm ngoái hầu như mọi người đều chú ý đến nguyên nhân và hậu quả của cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu. Rõ ràng không một ai không công nhận tính cấp thiết của việc thảo luận về một cơ cấu tài chính mới, các hệ thống ngân hàng hoàn chỉnh hơn, và việc củng cố giám sát cũng như việc phân tích rủi ro. Những vấn đề này có tầm quan trọng sống còn và chúng ta phải tiếp tục hợp tác để tìm lời giải đáp chung.

Nhưng có một cuộc khủng hoảng khác đang diễn ra mà hầu như không có ai để ý. Tại những nước chịu ảnh hưởng nặng nề bởi rối loạn kinh tế, hàng trăm triệu người dân đang bị đe dọa quay trở lại tình trạng nghèo đói. Tiến bộ xã hội hàng thập kỷ qua đang ở vào tình trạng bấp bênh. Đây chính là cuộc khủng hoảng đang gây đau khổ cho trẻ em bằng cách đẩy chúng ra khỏi trường học và vào những công việc lao động nặng nhọc và thường là nguy hiểm. Đây chính là cuộc khủng hoảng đẩy hàng triệu người rơi vào tình trạng mất việc và phá vỡ sự liên kết và an toàn cuộc sống xã hội. Đây chính là cuộc khủng hoảng chúng ta hầu như không được nghe đến.

Chúng ta cần đề cập đến cuộc khủng hoảng đó. Có khá nhiều điều phải thực hiện nhưng tất cả mọi chiến lược cần được bắt đầu với lời cam kết xây dựng các xã hội cởi mở, minh bạch và cuối cùng là đáng tin cậy. Chính đây là lời cam kết đấu tranh chống lại căn bệnh tham nhũng ác tính. Cho dù lượng đầu tư và buôn bán có đổ vào một nước nhiều đến mức nào đi chăng nữa và cho dù nền kinh tế có tăng trưởng nhanh như thế nào đi nữa thì ổn định kinh tế không thể bám rễ sâu vào một môi trường bị tham nhũng huỷ hoại. Nếu như đây là mối quan hệ quen biết giữa các công ty và các nhà hoạch định chính sách, hoặc việc đút lót ở cấp thấp các quan chức hải quan hoặc toà án, tham nhũng sẽ phá huỷ các luật lệ, bóp nghẹt tăng trưởng kinh tế, và gây đau khổ nặng nề cho người nghèo.

ẢNH HƯỞNG THỰC SỰ CỦA THAM NHŨNG

Trong nhiều năm, người ta vẫn tin rằng đút lót và các hình thức tham nhũng khác là có hiệu quả và thậm chí là những công cụ cần thiết cho hoạt động kinh doanh tại các nước đang phát triển. Bằng cách mua chuộc đúng người

và cứ như vậy suy nghĩ này tiếp tục, các công ty đã giành được lợi thế cạnh tranh. Nhưng điều đó không đúng như vậy. Nghiên cứu do Ngân hàng Thế giới và các cơ quan khác tiến hành cho thấy rằng thay cho việc hỗ trợ cho hoạt động kinh doanh, trên thực tế đút lót lại tiếp sức cho sự phát triển các hệ thống luật không cần thiết và tùy tiện. Nói tóm lại, đút lót chỉ nuôi sống chính nó, tạo nên tầng này đến lớp khác các quan chức quan liêu đang sẵn sàng hoạt động. Thực tế vấn đề ở chỗ là tại những nước được công nhận có mức tham nhũng cao, các công ty chỉ giành thời gian vào việc gặp những kẻ quan liêu và các quan chức công cộng để thương lượng về các giấy phép và thuế.

Bằng chứng cũng cho thấy rằng những nước có mức độ tham nhũng cao thường có nguy cơ bị loại ra khỏi thế giới đang diễn ra hội nhập kinh tế nhanh chóng. Hiện nay điều này càng rõ hơn bao giờ hết. Có nhiều thách thức chúng ta đang phải đối phó hiện nay có thể bắt nguồn một phần từ mối quan hệ quen biết, từ việc thực hiện không nghiêm túc các yêu cầu về tính công khai và từ cách giữ gìn sổ sách không đàng hoàng. Các thị trường cởi mở không thể hoạt động đằng sau những cánh cửa khép kín. Các nguồn vốn tư nhân lẫn viện trợ phát triển chính thức ngày càng suy xét một cách đúng đắn việc thực hiện chính sách và phẩm chất các thể chế. Các nhà đầu tư hiện nay có quá nhiều lựa chọn, và họ có khả năng chuyển tiền của mình đến nơi mà sự rủi ro về tham nhũng ít sâu sắc hơn. Và các nhà tài trợ chính thức, với nguồn ngân sách viện trợ đang lung lay cũng sẽ đề ra giới hạn. Các giới có đầy đủ thông tin và các cơ quan viện trợ thiện trọng cũng như các thể chế phát triển đều tìm kiếm thu nhập từ đầu tư của mình – dưới hình thức xoá bỏ nghèo đói và phát triển xã hội – cũng với sự khát khe như các nhà đầu tư tư nhân khi tìm kiếm thu nhập tài chính. Khái niệm tồn tại ở các nước tài trợ rằng tham nhũng ở những nước nhận viện trợ sẽ đưa các khoản viện trợ của họ vào túi không đáy sẽ là một trong những đe dọa lớn cho viện trợ trong tương lai. Một lần nữa, chỉ có người nghèo đứng ra chịu sự thiệt thòi này.

Tại Ngân hàng Thế giới, cũng như tại các tổ chức đa phương khác, chúng ta hoàn toàn nhận thức đầy đủ rằng bất chấp sự cảnh giác liên tục và các biện pháp kiểm tra sổ sách và điều tra một cách hiện đại nhất, các dự án chúng ta hỗ trợ không hề tránh khỏi sức ép của tham nhũng. Có thể dễ dàng nhận thấy là không có cách nào để hoàn toàn tách các dự án riêng biệt và chương trình cho vay ra khỏi sự lừa đảo nếu như các dự án đó nổi trội trong môi trường chúng hoạt động. Điều này đòi hỏi Ngân hàng có những nỗ lực không ngừng để phát hiện và truy tố hành vi lừa đảo bất kỳ khi nào chúng ta phát hiện ra chúng, trong khi đồng thời tiến hành củng cố các cơ cấu thể chế góp phần chấm dứt hiện tượng tham nhũng từ gốc. Đây là một cuộc đấu tranh khó khăn và lâu dài. Nhưng đừng lầm, đây là một cuộc chiến đấu sẽ đi đến thắng lợi và là một cuộc chiến phải được tiến hành.

HƯỚNG ĐẾN CẢI CÁCH CHÍNH PHỦ

Nhiều bước quan trọng đã được tiến hành. Tham nhũng không phải là vấn đề của một lĩnh vực công cộng trong nước. Bởi vì cứ có mỗi người nhận đút lót thì sẽ có một người đi đút lót; thường thì điều này có nghĩa các nhân viên lĩnh vực tư nhân đút lót các quan chức ở các nước khác. Những người làm kinh doanh tư nhân, bất kỳ khi nào họ hoạt động và trong bất kỳ điều kiện nào, đều phải tuân theo tiêu chuẩn cao nhất về tính trung thực. Sáng kiến do Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế đưa ra năm ngoái nhằm kết tội việc đút lót các công chức nước ngoài là một bước tiến lớn hướng đến chiều hướng này. Điều quan trọng là cần tiếp tục tiến bộ trong lĩnh vực này.

Câu hỏi đặt ra là: chính phủ có thể làm gì để giảm tham nhũng và các tổ chức quốc tế như Ngân hàng Thế giới có vai trò như thế nào? Có rất nhiều người muốn trông thấy Ngân hàng Thế giới sử dụng nguồn lực và kỹ năng của mình để đơn phương loại bỏ nhanh chóng tình trạng tham nhũng của một nước. Vẫn có những người khác tin tưởng rằng Ngân hàng Thế giới, nói một cách nghiêm túc, cần phải cắt bỏ hoàn toàn tất cả các khoản cho vay cho những nước có dấu hiệu lừa đảo ngay từ đầu. Nhưng chúng ta không phải, và không thể là cảnh sát thế giới. Và tham nhũng cũng không thể bị xoá bỏ một cách nhanh chóng. Tuy vậy, vẫn có những bước quan trọng mà chúng ta có thể và phải thực hiện để tấn công vào nguồn gốc của tham nhũng. Những nguồn gốc đó là gì?

Kể từ khi trở thành chủ tịch của Ngân hàng Thế giới, tôi đã đi thăm hơn 84 nước đang phát triển. Tôi có thể nói một điều chắc chắn rằng tham nhũng là một vấn đề nghiêm trọng tại một số nước nghèo và đang chuyển đổi không phải

vì người dân không muốn có sự trung thực trong cuộc sống công cộng. Hơn thế nữa, tham nhũng nảy nở chính là do điều kiện chín muồi cho nó nảy sinh. Thực tế, nếu xem lại lịch sử của Mỹ, Anh hay bất kỳ các nước công nghiệp nào khác thì đều có thể thấy rằng tất cả các nước đều đã phải đấu tranh chống lại tình trạng nghiêm trọng về tham nhũng. Cuộc chiến đấu này không bao giờ kết thúc. Tuy vậy, tại rất nhiều các nước đang phát triển hiện nay, các thể chế chính phủ vốn là nền tảng thật sự cần thiết cho một nền kinh tế khoẻ mạnh thì lại quá yếu hoặc thiếu vắng. Những yếu kém trong hệ thống luật lệ điều tiết ngân hàng và tài chính, trong quản trị công ty, thu thuế, hệ thống toà án, kiểm toán và một loạt các lĩnh vực khác vốn có thể tạo nên sự minh bạch trong công việc kinh tế đã làm xói mòn niềm tin của các nhà đầu tư và giảm các khoản đầu tư dài hạn và ổn định.

Các chiến lược chống tham nhũng phải bắt đầu với việc củng cố thể chế. Trong cùng năm khi Ngân hàng Thế giới đưa ra báo cáo Chính sách Chống Tham nhũng có hơn hàng chục nước đang phát triển đã tiếp cận Ngân hàng để yêu cầu giúp đỡ trong việc đối phó với vấn đề này. Chúng ta tư vấn với tất cả các nước này và đã hoạt động hỗ trợ chiến lược của một số nước trong số họ. Đặc biệt là Ngân hàng đã tìm cách làm việc với các chính phủ đi vay về việc xây dựng thể chế dài hạn; về thay đổi cơ cấu, như việc phá vỡ sự độc quyền và những hình thức bóp méo thị trường khác mà có thể tạo cơ hội cho sự áp bức và tham nhũng; về các vấn đề cơ bản như đào tạo nhân viên dân sự theo điều kiện đã được tiêu chuẩn hoá và các thực tế giải ngân; và tất nhiên cả trong vấn đề ra chính sách kinh tế như hạ thấp các hàng rào thuế quan và tạo nên các thị trường vốn có tính cạnh tranh nhằm tạo nên cơ hội cạnh tranh và giảm sự kiểm soát chặt chẽ đối với các nguồn lực kinh tế. Những thay đổi như vậy thật sự là cần thiết cho việc xây dựng thị trường vốn vẫn coi dân là hàng đầu và sẽ giảm sức đè nén về kinh tế, luật pháp và xã hội của kẻ mạnh đối với kẻ yếu.

Bên cạnh việc cải tổ chính phủ, chúng ta phải công nhận ảnh hưởng mạnh mẽ của giám sát và tham gia công cộng. Điều này quan trọng bởi vì nó không chỉ dẫn đường cho những kẻ tham nhũng mà còn cho những người đấu tranh để đưa sự trung thực vào cuộc sống công cộng. Ngân hàng, thông qua Viện Phát triển Kinh tế của mình (EDI) đã tập trung các nhà hoạch định chính sách, các nhà báo và những người làm kinh doanh, thường là lần đầu, nhằm loại bỏ và vạch rõ nguồn gốc của tham nhũng. Thông qua bộ máy như khảo sát dự đoán về sự cung cấp các dịch vụ công cộng và các thực tế kinh doanh, và việc đào tạo các thẩm phán, nghị sĩ quốc hội, các kiểm toán viên, và các phóng viên trong việc xác định và đối phó với tham nhũng, Ngân hàng đang giúp đỡ các cộng đồng địa phương và chính phủ quốc gia chống lại tham nhũng theo cách thức thực tế nhất. Chúng ta biết rằng cách thức này có tác dụng. Tại Botswana, Uganda, Chile, Ba Lan và một số các nước khác đã có tiến bộ thật sự. Người dân có cuộc sống tốt hơn do sự tiến bộ như vậy.

XEM XÉT NHÂN TỐ CON NGƯỜI

Trong năm nay chúng ta sẽ kỷ niệm 50 năm Tuyên bố Nhân quyền Thế giới, điều quan trọng là chúng ta cần nhớ rằng phát triển có ý nghĩa lớn hơn các chính sách và động lực kinh tế. Tăng trưởng kinh tế chỉ có thể diễn ra đồng thời với tiến bộ xã hội năng động và tranh luận dân sự cởi mở.

Các thể chế chính phủ có vai trò tạo nên vị trí của người dân trong nền kinh tế phải do người dân tạo nên nếu như chúng muốn hoạt động có hiệu quả. Chúng ta đã đi một chặng đường dài trong những năm gần đây. Cử tri không còn chấp nhận tham nhũng hoặc biển thủ. Xã hội dân sự ở hầu như các nước trên thế giới đặt niềm tin vào người lãnh đạo. Cộng đồng thế giới, bao gồm cả khu vực tư nhân, đang cùng kết hợp để đưa sự trung thực thành luật lệ điều tiết thị trường toàn cầu.

Chúng ta vẫn còn một chặng đường dài. Nhưng bằng việc nhận thức rằng một nền kinh tế toàn cầu, trong khi rộng lớn hơn là toàn bộ các bộ phận của nó, trên thực tế bao gồm cuộc sống của từng cá nhân, với những giấc mơ cụ thể, đương đầu với những thách thức cụ thể, chúng ta sẽ có khả năng tốt hơn trong việc xây dựng một thị trường toàn cầu trong đó mọi người đều có lợi./.